

Fingrid Oyj
PL 530
00101 HELSINKI

Kirjeenne ja arviointiohjelma 8.9.2005

**YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMA, 400 KV:N VOIMAJOHTO
KEMINMAA-PETÄJÄSKOSKI**

YVA-MENETTELY Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarve määräytyy YVA-asetuksen (268/1999) hankeluettelon kohdan 8c perusteella. Sen mukaan YVA-menettelyä sovelletaan yli 220 kilovoltin (kV) voimajohtoihin, joiden pituus on yli 15 km.

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Yhteysviranomaisen antamassa lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava. Hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella arvioinnin hankkeen vaikutuksista ja laatii arviointiselostuksen. Myös arviointiselostuksesta on mahdollisuus antaa mielipide. Yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. YVA-menettely päättyy, kun Lapin ympäristökeskus yhteysviranomaisena toimittaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä hankkeesta vastaavalle.

YVA-lain (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 468/1994 ja laki sen muuttamisesta 267/1999) mukaisena yhteysviranomaisena toimii Lapin ympäristökeskus.

HANKE

Hankkeen nimi Keminmaa-Petäjäskoski 400 kV:n voimajohto

Hankkeesta vastaava Fingrid Oyj
PL 530, Arkadiankatu 23 B
00101 HELSINKI

Pääkonsultti Ramboll Finland Oy
PL 3, Piispanmäentie 5
02241 ESPOO

Hanke

Hanke on 400 kilovoltin voimajohdon rakentaminen Keminmaan sähköaseman ja Petäjäskosken voimalaitoksen välille. Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa alueen voimajärjestelmän käyttövarmuutta niin normaalikäytön kuin 400 kV:n verkon keskeytys- ja huoltotilanteissa, lisätä siirtokapasiteettia sekä mahdollistaa ennusteiden mukainen sähkönkäytön lisääntyminen. Johtohanke lisää Suomen ja Ruotsin välistä siirtokapasiteettia noin 200 MW, mikä edistää sähkömarkkinoiden toimintamahdollisuuksia vähentämällä ns. verkon pullonkauloja Suomen ja muiden pohjoismaisten verkkojen välillä. Suunniteltu voimajohto liittyy Suomen ja Ruotsin välisen 400 kV:n yhdysjohdon Pikkarala (Oulu) – Keminmaa - Svartbyn (Ruotsi) keskikohdastaan entistä kiinteämmin Suomen kantaverkkoon vahvistaen kantaverkon siirtokykyä. Uuden johdon pituus on noin 60 km.

Esitetyt vaihtoehdot

0-vaihtoehtoa ei tulla tarkastelemaan.

Reittivaihtoehto A (VE A) sijoittuu vanhaan maastokäytävään olemassa olevien voimajohtojen rinnalle välillä Kuikero – Varevaara ja välillä Kinnula – Petäjäskoski. Muilla osuuksilla VE A sijoittuu uuteen maastokäytävään, joka on noin puolet sen kokonaispituudesta. Reittivaihtoehto on pääosin Kemijoen länsipuolella lukuun ottamatta ylitystä Petäjäskosken kohdalla.

Reittivaihtoehto B (VE B) sijoittuu pääasiallisesti Keminmaa – Tervola – Petäjäskoski 220 kV voimajohdon kanssa samaan maastokäytävään sekä pohjoispäässä aikoinaan muodostettuun avoimeen maastokäytävään, jossa 110 kV voimajohdot on purettu pois. Voimajohto kulkee Kemijoen itäpuolta lukuun ottamatta eteläpäässä Itäkosken ja Mykän välistä osuutta. Asutusta kiertäviä alavaihtoehtoja tutkitaan neljässä kohdassa. Lisäksi alavaihtoehtona tutkitaan Suuripään Natura-alueen kiertävä linjaus.

Teknisinä vaihtoehtoina tutkitaan pylväsratkaisuja.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset

Tutkimusluvasta päättävä viranomainen on Lapin lääninhallitus. Hankkeen toteuttaminen tarvitsee sähkömarkkinalain mukaisen rakentamisluvan energiamarkkinavirastolta. Lunastuslain mukaisen lunastusluvan valmistelee kauppa- ja teollisuusministeriö ja siitä päättää valtioneuvosto.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Natura-arviointi tehdään YVA-menettelyn yhteydessä luonnonsuojelulain 65 §:n edellyttämällä tavalla luontotyyppi- ja lajikohtaisena arviona. Muilta osin tätä arviointimenettelyä ei ole tarpeen menettelyllisesti sovittaa yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireillä olosta on kuulutettu YVA-lain ja -asetuksen mukaisesti Keminmaan, Tervolan ja Rovaniemen kunnanvirastoissa sekä Lapin ympäristökeskuksessa Rovaniemen virastotalolla. Kuulutus ja arviointiohjelma on asetettu nähtäville 3.10.2005 alkaen koko arviointimenettelyn ajaksi.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua myös Tervolan ja Keminmaan kunnan kirjastoissa, Muurolan kirjastossa sekä internetissä osoitteessa

<http://www.ymparisto.fi> hakupolkuna: Alueelliset ympäristökeskukset >Lappi >Ympäristönsuojelu >Ympäristövaikutusten arviointi >Vireillä olevat YVA-hankkeet.

Kuulutus arviointimenettelyn vireillä olosta ja arviointiohjelman nähtävänä olosta on julkaistu 30.9.2005 Pohjolan Sanomissa ja Lapin Kansassa.

Hanketta varten on perustettu hankeryhmä, jossa on hankkeesta vastaavan ja konsultin lisäksi edustaja Lapin ympäristökeskuksesta, Keminmaan ja Tervolan kunnista, Rovaniemen maalaiskunnasta, Lapin liitosta, Metsähallituksesta sekä Lapin maakuntamuseosta. Ryhmä on kokoontunut kerran, hankkeesta vastaavan valmistellessa arviointiohjelmaa.

Hankkeesta on järjestetty tiedotus- ja keskustelutilaisuus yleisölle Muurolan koululla 18.5.2005 sekä Tervolan ja Keminmaan kunnanvirastoilla 19.5.2005.

Lapin ympäristökeskus on pyytänyt lausuntoa arviointiohjelmasta Keminmaan, Rovaniemen maalaiskunnan ja Tervolan kunnanhallituksilta, Lapin liitolta, Lapin lääninhallitukselta (sosiaali- ja terveysosasto), Museovirastolta, Lapin maakuntamuseolta, Tornionlaakson maakuntamuseolta, tiehallinnon Lapin tiepiiriltä, Ratahallintokeskukselta, Lapin TE-keskukselta, Metsähallituksen luontopalveluilta ja metsätaloudelta, Kemin lintuharrastajat Xenus ry:ltä, Lapin lintutieteellinen yhdistys ry:ltä, Lapin luonnonsuojelupiiri ry:ltä sekä Senaatti-kiinteistöiltä.

Hankkeesta vastaava on perustanut hankkeen tiedottamista ja osallistumista varten internet-sivut osoitteeseen www.fingrid.fi/ymparisto ja voimajohtot/YVA-menettelyt.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Keminmaan kunnan näkemyksen mukaan arviointiohjelma on laadittu niin laajaksi, jotta hankkeen monitahoiset ympäristövaikutukset on mahdollisuus kartoittaa selvitystyön aikana. Selvityksessä tulisi erityisesti painottaa hankkeen vaikutuksia läheisyydessä olevaan asutukseen ja maatalouselinkeinon harjoittamiseen.

Tervolan kunnalla ei ole huomautettavaa arviointiohjelmaan.

Rovaniemen maalaiskunta pitää arviointiohjelmaa riittävänä, eikä sillä ole huomauttamista kumpaankaan linjausvaihtoehtoon. Kuitenkin vaihtoehto A on maisemallisista syistä parempi, koska vaihtoehto B kulkee korkean Vamma-vaaran joenpuoleista reunaa ja sivuaa Saviojan Natura-aluetta.

Lapin liitto toteaa lausunnossaan, että Länsi-Lapin seutukaavassa ja Rovaniemen maakuntakaavassa voimajohtoon linjausvaihtoehdot kulkevat osittain kaavamerkinnän sähkölinja 110 kV tai suurempi kanssa päällekkäin. Suurimaksi osaksi linjausvaihtoehdot kulkevat maa- ja metsätalousvaltaisella (M) tai maa- ja metsätalousalueella (MT). Suuripään alueella linjaus menee luonnonsuojelualueella (SL 4097) ja Törmävaarassa virkistysalueella (V 831). Linjaus menee myös muutamissa kohdissa kyläalueitten ohi sekä paikoin linjauksen alla on myös moottorikelkkailureittejä.

Sähkön kulutusennusteet osoittavat sähkön käytön edelleen kasvavan Meri-Lapin alueella. Nyt suunniteltu voimajohtohanke vahvistaa alueen voimajärjestelmän käyttövarmuutta ja mahdollistaa ennusteiden mukaisen sähkökäytön lisääntymisen. Sähkönsaannin turvaaminen on tärkeää etenkin Meri-Lapin teollisuuden kehittymiselle. Arviointiohjelmassa tutkittaviksi esitetyt vaihtoehdot ovat seutu- ja maakuntakaavojen puolesta mahdollisia, ja ohjelmaan sisältyy maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävien vaikutusten selvittäminen. Lapin liiton virastolla ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Lapin lääninhallitus toteaa, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa tulisi kuvata, mitä vaikutuksia ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä selvitetään ja miten selvitykset tehdään. Tässä arviointiohjelmassa on selvitysten tekeminen esitetty suppeasti. Esimerkiksi sosiaalisten vaikutusten arvioinniksi ei riitä pelkästään asukkaiden kuuleminen. Mielipidetietoa täydentämään ja tulkitsemaan tarvitaan myös asiantuntijoita. Muilta osin Lapin lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastolla ei tässä vaiheessa ole muuta huomauttamista arviointiohjelmaan.

Museovirasto on siirtänyt muinaismuistolain (295/63) tarkoittamien kiinteiden muinaisjäännösten osalta asian käsittelyn Lapin maakuntamuseolle.

Keminmaan-Tervolan-Rovaniemen maalaiskunnan välinen Kemijokivarsi muodostaa yhtenäisen rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuuden, joka sisältyy Museoviraston ja ympäristöministeriön 1993 julkaiseman selvitykseen "Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt". Yhtenäinen kulttuuriympäristöjakso muodostuu seuraavista selvityksen kohteista:

- Kemijoen ranta-asutus, Keminmaa (kohde 25, sivu 264)
- Kemijokivarren vanha asutus, Tervola (kohde 84, sivu 269)
- Jaatilansaari Kemijoessa ja Jaatilankylä, Rovaniemen maalaiskunta (kohde 58, sivu 267)

Rakennettu kulttuuriympäristö –selvityksessä luetteloituja ympäristöjä koskevat maakäyttö- ja rakennuslain 22-24 §:n mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kansallisena kulttuuriperintönä valtioneuvoston 26.11.2001 voimaan tulleen periaatepäätöksen mukaisesti. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulee ilmetä ja ne tulee ottaa huomioon voimajohtolinjan vaikutusarvioinnissa sekä hankkeen maisemaan ja kulttuuriympäristöön sopeuttavassa jatkosuunnittelussa.

Arviointiohjelmassa todetaan, että voimajohtolinjan vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön selvitetään. Reittivaihtoehtojen välittömään läheisyyteen ja vaikutusalueelle sijoittuvat rakennutut kohteet on tarpeen selvittää ja niiden kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys arvioida yhteistyössä maakuntamuseoiden kanssa, kuten arviointiohjelmassa on ajateltu.

Tervola ja Keminmaa kuuluvat Tornionlaakson maakuntamuseon toimialueeseen ja Rovaniemen maalaiskunta Lapin maakuntamuseon toimialueeseen. Museovirastolla ei ole arviointimenettelyn johdosta muuta huomautettavaa. Arviointiselostus pyydetään lähettämään museoviranomaisille lausunnolle.

Lapin maakuntamuseo toteaa, että valtaosa linjasta sijoittuu Tervolaan, jossa vaihtoehdot kulkevat pääosin metsäisten ja soisten muinaisrantojen halki. Näiltä alueilta tunnetaan runsaasti muinaismuistolain (295/63) perusteella suojeltuja kivilautisia asuin- ja löytöpaikkoja. Kohteista tunnetuin kokonaisuus

Törmävaarassa on merkitty suunnittelukarttaan punaisella tähdellä (oikea merkintä on turkoosi neliö, selite tulisi olla *kiinteä muinaisjäännös*).

Arviointiohjelmassa (s. 25-26) mainitaan, että "mahdolliset muinaismuistokohteet inventoidaan yksityiskohtaisesti vasta, kun reitti on valittu ja pylväspaikkojen suunnittelu käynnistetään." Lisäksi tässä kohdassa on maininta, että "valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt on selvitetty Lapin liiton, alueen kuntien ja maakuntamuseon tiedoista." Jää epäselväksi, tarkoitetaanko Tornionlaakson vai Lapin maakuntamuseota. Linjausalueilta tunnetaan runsaasti muinaismuistolain mukaisia kohteita, joista viimeisimmät tiedot Tervolan osalta ovat Lapin maakuntamuseossa. Aikaisemmin tunnetut kohteet on myös julkaistu (ks. Länsipohjan kiinteät muinaisjäännökset, julkaisu n:o 117, 1992, Lapin seutukaavaliitto).

Karttatarkastelun perusteella linjan A alla tai välittömässä läheisyydessä on vähemmän muinaisjäännöskohteita kuin linjalla B. Linjan A arkeokriittisin tunnettu kohta näyttää olevan Tervolan Louepalon vaiheilla. Mitä enemmän kaakkoon linja siellä sijoittuu, sitä vähemmän se uhkaa Louepalon muinaisjäännöskantaa. Molempien vaihtoehtojen osalta hankkeen toteuttajan tulee varautua muinaisjäännöskohteiden inventointiin johtokäytävien alueelta.

Maastotarkastelun osalta tulee huomioida, että ne voidaan toteuttaa vain kesäaikana ja hyvissä ajoin edellisenä syksynä tai talvena tehdyn suunnittelun perusteella. Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan linja A on kiinteiden muinaisjäännösten säilymisen kannalta vaihtoehtoista parempi. Valittu linjaus tulee kiinteiden muinaisjäännösten osalta inventoida. Lisäksi tulee tehdä maastotarkastuksiin perustuva erillinen selvitys hankkeen vaikutuksista rakennettuun kulttuuriympäristöön.

Tiehallinnon Lapin tiepiirin mukaan vaikutuksia tulee arvioida myös olemassa olevan tiestön ja tulevien tiehankkeiden kannalta. Molemmat vaihtoehtoiset voimalinjat risteävät useissa kohdissa Tiehallinnon hallintaan kuuluvien yleisten teiden kanssa. Tiepiirillä on myös alustavia suunnitelmia valtatie 4 parantamisesta välillä Koivu-Rovaniemi. Hankkeesta on valmistunut tarveselvitys vuodelta 1999. Vaihtoehdossa A hanke risteäisi voimalinjan kanssa.

Voimajohtojen sijoituksessa tulee ottaa huomioon mm. teiden vapaa alikulukorkeus, erikoiskuljetusten tavoitetieverkko sekä voimajohtojen sijoittamiseen tiealueelle liittyvä lupakäytäntö teiden ja voimajohtojen risteämiskohdissa. Voimajohtoalue tulee sijoittaa tien ylityskohtia lukuun ottamatta tiealueen ulkopuolelle. Voimajohtoa suunniteltaessa tulee ottaa huomioon, mitä Tiehallinnon ohjeessa vuodelta 2001 "Sähköjohdot ja yleiset tiet" (TIEH 2122342) esitetään. Ohjeessa on mm. esitetty tiellä työskentelyn eri työvaiheiden pienimmät sallitut turvaetäisyydet ilmajohtoista. Tulee myös ottaa huomioon, että voimajohdon rakentamisesta tiepiirille aiheutuneista lisäkustannuksista vastaa voimajohdon rakentaja. Muilta osin tiepiirillä ei ole huomautettavaa arviointiohjelman johdosta.

Metsähallituksen (luontopalvelut ja metsätalous) mielestä arviointiohjelma on laadittu hyvin ja selkeästi. Siinä selvitetään arvioinnin ja hankkeen valmistelun kulun vaiheet hyvin. Vaikutusten arvioinnissa tarvittavat selvitykset on myös pääsääntöisesti tunnistettu hyvin.

Kun arvioidaan luonnonoloihin kohdistuvien vaikutusten merkittävyyttä tulee ottaa huomioon paitsi suojelukohteiden suojelutavoitteet myös suojelualueiden ulkopuolisten merkittävien luontokohteiden asema. Valtiolla luonnonsuojelutarkoituksiin hankittujen alueiden luontoarvot tulee ottaa huomioon laajemminkin kuin vain Natura-alueelle asetettujen tavoitteiden osalta. Voimajohtohanke sijoittuu Metso-toimintaohjelman alueelle, jossa on puutteita erityisesti mm. puustoisten elinympäristöjen suojelussa. Lapin kolmion alue on erityisen tärkeä rehevien luontotyyppien kuten lehtojen ja erilaisten lettosoiden ja niiden lajiston suojelun kannalta.

Arviointiohjelmassa on esitetty, että olemassa olevia kartoituksia täydennetään maastoinventoinnein. Tämä on tarpeen myös suojelualueilla. Olemassa olevat kartoitukset ovat varsin yleispiireisiä ja tämänkaltaisissa tarkoin kohdennetuissa hankkeissa vaikutusalue tulee tarkastella tarkemmin. Tämä koskee varsinkin lajistotietoja. Suuripään alueen linnustoa tulee selvittää myös muutonaikaisen lajiston osalta. Tausta-aineistoksi tulee hankkia myös ympäristöhallinnon Herta-tietojärjestelmän Eliölajit-osion tiedot uhanalaisesta ja luontodirektiivin lajistosta. Lisäksi uhanalaisen petolinnuston osalta tulee selvittää tiedot Metsähallitukselta esim. haastatteluin – yhteyshenkilönä on Tuomo Ollila (puh. 0400 241 448).

Metsähallituksen alustavien luontotyyppi-inventointitulosten mukaan Suuripään läpi menevä vaihtoehto menisi Natura-luontotyypeistä boreaalisten luonnonmetsien, puustoisten soiden, aapasoiden ja lettojen läpi. Luontotyyppi-inventoinnin tiedot soveltuvat varsin hyvin tausta-aineistoksi tarkemmille maastoselvityksille ja koko alueen luontotyyppikokonaisuuden kuvaukseen.

Tarkasteltavia vaihtoehtoja on kaksi: Kemijoen pohjoispuolinen (A) ja eteläpuolinen (B). B-vaihtoehdossa on esitetty lisäksi vaihtoehtoisia toteutustapoja asutuksen ja Suuripään Natura-alueen kiertämiseksi. Yhtenä mahdollisena vaihtoehtoisena toteutustapana vaihtoehto A:lle voisi tarkastella myös linjausta Tornion ja Tervolan kunnanrajaa myöten joko Arpelaan tai jopa Kaisavaaraan asti. Metsähallituksen mielestä vaihtoehto A olisi paras toteutusvaihtoehto, koska se sijoittuu kauimmaksi arvokkaista luonnonsuojelukohteista ja asutuksesta. Huonoin vaihtoehto on vaihtoehto B, joka kulkee Suuripään Natura-alueen läpi.

Vaihtoehto B sivuaa myös Senaattikiinteistöjen hallussa olevaa puolustusvoimien Tervolan varikkoaluetta. Metsähallitus huomauttaa, että lausunto on pyydettävä myös Senaattikiinteistöltä ja puolustusvoimilta.

Kemin lintuharrastajat Xenus ry on käsitellyt asiaa kokouksessaan ja pitää linjavaihtoehtoa B selvästi A:ta parempana tietyin varauksin. Suuripään Natura-alue tulee kiertää, koska linja sivuaa kahdessa kohdassa tärkeää lintualueutta ja Kemijoen yli meneviin johtoihin on asetettava varoituspallo lintujen törmäämisvaaran vähentämiseksi.

Linjavaihtoehto B on mielestämme parempi siksi, että siinä johto sijoittuu pääosin jo olemassa olevaan maastokäytävään, mikä säästää metsää ja muuta luontoa. Lintujen kannalta B:ssä on neljä ongelmakohtaa, joista kaksi sijoittuu Suuripään Natura-alueelle ja toiset kaksi Kemijoelle.

Suuripään pohjoisosassa nykyinen linja sivuaa hienoa rimmikkoaluetta, joka on suoalueen paras lintujen pesimäpaikka yhdessä Suuripäänlampien kanssa.

Vanhan linjan viereen sen kaakkoispuolelle sijoittuva linja tulisi rimprien päälle. Vanhan linjan luoteispuolella uudesta linjasta olisi vähemmän haittaa.

Porttiaavalla linja menee hyvän lintusuon halki. Vanhan linjan kaakkoispuolelle sijoittuva linja tuhoaisi suon laidalla olevan sääksen pesän.

Kemijoki on yhdessä Tornionjoen kanssa Lapin tärkein muuttolintujen johtoreitti. Lintujen törmäyksiä voidaan oleellisesti vähentää asentamalla johtoihin varoituspallot. Niistä on saatu hyviä kokemuksia monella taholla.

Linjavaihtoehdon A huonoin puoli on siinä, että uusi linja vaatii huomattavan paljon uutta maata maastokäytävään ja on näin ollen luonnolle vaihtoehto B vahingollisempi. Linjaus ei mene hyvien lintualueiden halki.

Senaatti-kiinteistöt pyytää ottamaan huomioon seuraavat kommentit voimajohdon suunnittelua toteutettaessa. Voimajohto vaihtoehdossa B on suunniteltu kulkeväksi Tervolan varikon kohdalla nykyisen voimajohtolinjan mukaisesti. Uudessa suunnitelmassa tulee ottaa huomioon, että Tervolan varikolla on kaksi rakennusta (majoitusrakennus ja talousrakennus sekä viestilinkkiasema) aivan nykyisen voimajohdon vieressä. Tilanne olisi huomattavasti parempi mikäli voimalinja voitaisiin sijoittaa tien toiselle puolelle kyseisten rakennusten kohdalta. Tervolan varikon päärakennukset ovat hieman etäämpänä suunnitellusta voimajohdosta ja ilmeisesti uusi voimajohto ei aiheuttane häiriötä kyseiselle alueelle.

Mielipiteessä 1 esitetään vaihtoehto B suunnitelman poistamista suunnittelu- vaihtoehtojen joukosta. Tämä (B7) osa ei ollut kesällä 2005 järjestetyssä yleisötilaisuuksissa vaihtoehtojen joukossa, vaan se on lisätty jälkikäteen. B7 vaihtoehtoon ei ole voinut ottaa kantaa koska se ei ole ollut kesällä järjestetyissä tilaisuuksissa. Lausuntopyyntömateriaalissa periaatekuva suunnitellusta reitistä on epätarkka linjauksen osalta. Linjaus menee arvokkaiden talousmet-säalueiden läpi, siitä tulee suuria taloudellisia menetyksiä maanomistajalle. korvaukset, mitä maksetaan ko hankkeiden yhteydessä eivät korvaa todellisia menetyksiä. Mielipiteessä vaaditaan vaihtoehto B:n poistamista seuraavilla perusteilla: Ko alueisiin on kohdistunut jo useita "yhteiskunnan" tuomia pakko-lunastuskohteita, kuten: Natura 2000, Meri-Lapin Vesi-putken linjaus ja vedenottamot sekä useita sähkölinja-alueita, jotka ovat kohdentuneet samoille tiloille ja maille.

Mielipide 2 koskien reittivaihtoehtoa B Itäkosken kohdalla. Voimajohto tulee liian lähelle asutusaluetta. Voimajohto menisi ainakin 13 asunnon välittömässä läheisyydessä. Terveydelle vaarallista magneettisäteilyä. Rajoittaa rakentamista hankituilla tonteilla. Maisemallinen haitta. Voimajohdon vaarallisuus. Koskien reittivaihtoehtoa B: Voimajohto rajoittaa rantarakentamista. Rantatontit pienenevät. Maisemallinen haitta. Terveydelle vaarallista magneettisäteilyä.

Minkä vuoksi voimajohtoa edes suunnitellaan tuotavaksi asuinalueille, koska vaihtoehdossa A ei tätä ongelmaa olisi ollenkaan? Mielipiteessä vaaditaan maastokatselmusta ennen päätöksentekoa ja maanomistajien edustajien nimeämistä kokouksiin ja päätöksen tekoa edeltäviin menettelyihin.

Mielipiteessä 3 Itäkosken kylältä Keminmaan kunnasta vanhan 110 kV linja-käytävän kohdalta huomataan, että linjausvaihtoehto B:ssä linja kulkisi vanhaa

110 kV:n (vanha ns. Jumiskon linja) käytävää pitkin ja käytännössä siis jälleen kotitilani pihan poikki.

Jo aikoinaan, nythän tuo linja on todellakin onneksi ollut purettuna joitakin vuosia, tuosta linjasta oli suuri haitta tilalla asumisen viihtyvyyteen ja tilan toimintoihin. Tilani pelloilta sen pylväät veivät viljelysalaa ja se aiheutti meluhaittaa pitämällä jatkuvaa huminaa. Maisemahaitta oli myös merkittävä yhden pylväsparin sijaitessa juuri päärakennuksen vieressä, eikä tuollainen linja ole kaunis katsella muutenkaan. Aina sen tiedostaa maisemaan kuulumattomaksi osaksi, vaikka se siinä nököttäisi sata vuotta.

Eikä voimajohtojen aiheuttama rasite tilalleni ole poistunut tuon yhden linjan purkamisen myötä sillä tilani kautta kulkee edelleen kaksi Taivalkosken voimalaitokselta tulevaa linjaa. Eivätkä nekään kaukana rakennuksista kulje. Lisäksi tällä hetkellä olemassa oleva linjakäytävät kulkevat Kemijoen ylitse tilani rantatontin vieritse, joten uuden linjan rakentaminen tuhoaisi sen hyödyntämisen virkistyskäyttöön lopullisesti.

Mielestäni siis tilalleni on jo kohdistunut riittävä taloudellinen ja henkinen rasite sähkölinjojen rakentamisen puolelta. Ymmärrämme niiden merkityksen yhteiskunnan kehityksen yms. kannalta, mutta kohtuu tällaisten rakentamisilla ja niiden aiheuttamalle rasitukselle yhtä ihmistä kohti on tilallani jo ylitetty. Lapin läänistä löytyy tilaa ja voimayhtiöiltä rahaa viedä linja muualta, mielestäni päävaihtoehtona vaihtoehto A:ta pitkin.

Olemme jutelleet myös tilani naapuritilojen omistajien kanssa, kulkihan tuo Jumiskon 110 kV linja naapurinikin talon vieritse ja hän vastustaa myös tämän linjavaihtoehdon toteuttamista. Samoin rantanaapurit kauhistuivat kuultuaan tästä suunnitelmasta, se vaikuttaa tietenkin myös heidän rantojensa käyttösuunnitelmiin.

Tuo vaihtoehto B:n rakentaminen tuntuu muutenkin järjenvastaiselta nykyäänä, kulkeehan se muuallakin kuin täällä Itäkoskella asutuksen läheltä ja Natura alueiden kautta. Tulemme käyttämään kaikkia kansalaisella olevia vaikutusmahdollisuuksia, ettei tällaista enää nykyäänä tehtäisi. Lisäksi tuossa YVA suunnitelmassahan mainitaan että vaihtoehto B:ssä JO SUUNNITELTIIN Kemijoen ylittämistä Osauskoken voimalaitoksen kohdalta, mutta ASUTUS aiheutti esteen siellä, miten se siis täällä voisi olla sen paremmassa paikassa? Tuntuu käsittämättömältä!!

Vaihtoehto A:n aiheuttamat kustannukset rakentajayritykselle eivät voi olla nykyäänä este sille ettei ihmisille aiheutettaisi kärsimystä. Kemijoki jauhaa voimalaitoksien kautta yhteiskunnalle ja tuollekin yritykselle vaurautta, rahasta ei tämä vaihtoehto A:n toteuttaminen voi olla kiinni. Ymmärrämme toki että vaihtoehto A:n rakentaminen aiheuttaa rasitteen niille maanomistajille joiden alueelta linja kulkisi, mutta linjan kulkiessa asutuksen ulkopuolella tuo haitta ei ole ehkä niin ankara kuin mitä se on linjan kulkiessa asutuksen lähellä. Tämä tieto perustuu henkilökohtaiseen kokemukseen!!

Mikäli vaihtoehto B:tä on pakko käyttää voisitte tutkia Kemijoen ylitystä jo esim Tervolan kunnan sillan eteläpuolelta, siis tuloa Lehmikummun tien vartta Tervolantielle ja siitä Tervolan Kemijoen sillan eteläpuolelta Kaisaaren kohdalta yli. Tällöinhän tosin joudutte käyttämään myös A vaihtoehtoa, mutta ainakin linjan ihmisille aiheuttama rasitus jakaantuisi tasaisemmin.

Toivomme että tässä asiassa ajatellaan IHMISTÄ ja IHMISEN elämää laatua, tuntuisi että nykyaikana se on tärkeintä! Ja linjavaihtoehdoksi valitaan sen myötä A.

Mmielipiteen 4 mukaan Vaihtoehto B tulisi kulkemaan nykyisten (2) voimajohtojen lisäksi, jotka ovat jo riittävä haitta tiloillemme, tilojemme kautta. Omistamamme maapohja on Kemijoen ranta-aluetta, joten tulemme käsittelemään tätä aluetta rakennusmaana, joko vapaa-aikaan tai vakituiseen rakentamiseen liittyvänä alueena.

Pylväsrakennelmat B2 ja B3 ovat maankäytön osalta hyvin ylimalkaisesti suunniteltuja ajatellen siellä jo nyt olevia linjarakennelmia: arkkua / kivipenkkä rantatöyräällä (B2) ja raskaasti harustettuja pylväitä pystytettyinä läheiselle peltoalueelle. Lisäksi suunnitelmaan on tullut reittilisäys, joka käy Taivalkosken kytkinasemalla.

Maapohjamme on jo tällä hetkellä suuressa määrin voimayhtiöiden käytössä eikä voimayhtiöillä ole huoltorasitetta tiloillemme vielä.

Vaadimme, että reittivaihtoehto B asetettaisiin uudelleen tarkastelun kohteeksi viitaten em. näkökohtiin ja Ympäristökeskuksen tekemään asiaa koskevaan Ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan. Vaadimme myös maastokatselmuksen pitämistä tiloillemme sekä maanomistajien edustajan nimeämistä ko. kokouksiin ja päätöksentekoa edeltäviin menettelyihin.

Mielipide 5 on jätetty puhelimitse. Hän toteaa, että jo nyt Rovaniemen maalaiskunnassa tilalla on linjarasite. Tila on metsämaata. Itäinen vaihtoehto olisi mieluisampi, se olisi myös lyhempi ja läntisellä vaihtoehdolla tulee enemmän uutta linjaa. Itäisellä puolella on hyviä vaihtoehtoja, siellä voidaan mm. kiertää Natura- ja asuntoalueet. Selostuksesta tulee ilmetä kuinka paljon uutta metsäalaa linjan alle menee kummassakin eri vaihtoehdossa. Huomioon ottaen haitat metsätaloudelle ja ympäristölle mielipiteen esittäjä kannattaa itäistä vaihtoehtoa.

Mielipiteen 6 mukaan maankäytön ja metsätalouden (menetykset) kannalta tulee ehdottomasti tukea vaihtoehto B:tä. Tällöin uutta voimajohtoa voidaan rakentaa jo olemassa olevaan/poistettuun johtokäytävään. Metsätalouden haitat jäävät siten pienemmiksi, varsinkin kun johtoalueelle maalle ei saada kunnollista käypää korvausta. Vaihtoehto B yhtyy Petäjäisellä olemassa olevaan johtokäytävään ja johdotukseen. Natura-alueen kiertämisessä ei menetetä kasvullista talousmetsää kovinkaan paljon, huomattavasti vähemmän kuin vaihtoehto A:ssa.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankekuvaus

Arviointiohjelmasta on helposti löydettävissä hankkeen perustiedot. Hankkeen tarkoitus ja tarve on esitetty selkeästi, samoin tiedot hankkeen toteuttamisen edellyttämistä suunnitelmista, luvista ja päätöksistä. Petäjäskosken sähköaseman sijainti jää epäselväksi.

Esitetty aikataulu ei vaikuta realistiselta. Etenkin huomioiden arviointiohjelmassa esitetyt luontotiedot ja niiden täydentämistapa, alueen yleinen kasvistollinen luonne (sijainti Lapin kolmiossa) ja luontoarvojen inventointiaikojen

riippuvuus vuodenajoista sekä lisäselvitysten tarve todellisen vertailun tekemiseksi. Natura-arviointi tehdään YVA-menettelyn yhteydessä. Mikäli arvioinnin tekemiselle tarpeellisia laji- ja luontotyyppitietoja ei ole inventoitu kesäkaudella 2005, voi tämä aiheuttaa aikataulun tarkistamistarpeen.

Vaihtoehtojen käsittely Nollavaihtoehdon pois jättämisestä on perusteltu riittävästi.

Reittivaihtoehtojen muodostamisen kriteerit ja perusteet olisi ollut syytä tuoda korostetusti ja yksityiskohtaisesti esiin. Mitä hyötyjä reittivaihtoehtovalinnoilla on pyritty saavuttamaan ja mitä haittoja välttämään? Mitä reittivaihtoehtoja on mahdollisesti jätetty pois tarkemmasta tarkastelusta ja miksi? Näitä seikkoja tulee käsitellä YVA-selostuksessa huolellisesti mm. siksi, että näillä valinnoilla on ollut ja on oleellinen merkitys hankkeen ympäristöhaittojen torjunnassa ja lieventämisessä.

Karttojen mittakaava ja esitetyt asutustiedot eivät mahdollista asutusta kiertävien vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuuden tai riittävyyden arviointia.

Yva -selostuksessa tulisi selvittää pylvästysperiaatteet (välit, toimenpidealue maastossa, vesitasapainon muutokset suolla, harusten sijoitustapa esim. toinen puoli vapaaksi mahdollisia kelkkailureittitarpeita varten).

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Nykytila

Suunnittelualueen nykytilan kuvaus on liian suppea ja yleispiirteinen. Kappaaleeseen liitetty karttaesitys on hyvä, vaikkakaan ei tyhjentävä, mutta sitä olisi tullut täydentää kirjallisella kuvauksella. Nykytilan kuvauksessa olisi tullut alustavasti esittää minkälaista maankäyttöä, suunniteltua maankäyttöä ja maastoa reiteillä on. Kartassa esitettyjä kohteita olisi ollut tarpeen kuvata lyhyesti.

Asutuksen luonnetta ja kylien rakennetta ei esitetyn tiedon perusteella pysty hahmottamaan. Suunnittelualueen nykytilaa olisi voinut erityisesti ohitettavien kylien osalta täsmentää ja selvittää asukasmääriä kylissä. Samoin etäisyydet mm. Törmävaaran muinaismuistoalueesta ja hiihto-lenkkeilyreiteistä jäävät aluetta tuntemattomalle epäselviksi. Miten läheltä asutusta voimajohto kulkee Kemi-, Kaakama- ja Kaisajokien ylityskohdissa? Mitkä ovat nykyiset maise-mavauriot kylissä, rantametsissä ja pelloilla?

Suuripään Natura-alueen länsipuolella sijaitsee I luokan pohjavesialue, joka on eräs Lapin tärkeimmistä. Se on mm. Kemi-Tornio -alueen merkittävin pohjaveden ottoalue. Saviojalla on soidensuojeluohjelman mukainen rajausta maantienlaidasta eli soidensuojelualueella ei ole perustettu Saviojalle. Natura-rajaus on olemassa olevasta voimajohtolinjasta itään. Savioja on Petäjäskosken eteläpuolella n. 5 km itäpuolen tien laidasta.

Arviointiohjelmassa ympäristöstä esitetyt tiedot eivät ole sillä tavalla riittävät, että niiden avulla olisi helppo tunnistaa herkäät alueet ja kohdistaa vaikutusselvitykset.

Vaikutusten tunnistaminen

YVA-ohjelmasta ei käy ilmi, miten vaihtoehtojen ympäristövaikutukset on tunnistettu. Samoin ei ole esitetty, miten ympäristövaikutusten merkittävyys

tullaan arvioimaan. Vaikutusten tunnistaminen olisi ollut syytä esittää systemaattisesti ja tältä pohjalta tuoda perustellen esiin, mitä vaikutuksia pidetään merkittävinä ja miksi ja miten nämä seikat otetaan huomioon tehtävässä ympäristövaikutusten arvioinnissa ja selvitysten ja tutkimusten kohdentamisessa. Näiden seikkojen tulisi selkeästi käydä ilmi YVA-selostuksesta.

Arviointiohjelmassa olisi voinut tuoda esiin molempien linjavaihtoehtojen läheisyydestä ne alueet, jotka tullaan selvittämään luontovaikutusten, maisema-vaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten (kylien asutuksen määrä ja läheisyys, elinoloihin ja viihtyvyyteen vaikuttavat tekijät) osalta erityisen hyvin. Näin asukkaat, muut osalliset, yhteysviranomaiset sekä itse hankkeesta vastaava olisivat saaneet käsityksen siitä, mikä on oleellista selvittää YVA-selostukseen. Nyt pitkistä voimajohtolinjoista ei ole esitetty tekstissä eikä kartalla alueita, joissa selvityksiä tehdään ja tietoja täydennetään. YVA-menettely on nimenomaan puutteellisten tietojen täydentämistä, vaikutusten merkittävyyden selvittämistä varten oleellinen vaihe ennen lupamenettelyä.

Vaikutusalueiden rajaukset tulee olla arviointiselostuksessa vaikutuskohtaisesti perustellut. Esimerkiksi linnustolle vaikutukset ovat täysin lajikohtaisia, mm. saalistusalueisiin perustuvia.

Hankkeen elinkaareen tulee ottaa YVA-selostuksessa kantaa ja mikäli on tarkoituksenmukaista, käsitellä voimajohton käytöstä poistamisen jälkeisiä toimenpiteitä ja ympäristökysymyksiä.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Ihmisiin kohdistuvilla vaikutuksilla tarkoitetaan sekä sosiaalisia että terveysvaikutuksia. Sosiaalisten vaikutusten arvionniksi ei riitä saadun palautteen arviointi. Sosiaalisten vaikutusten arviointiin tulee sisältyä kokemusten lisäksi arviointi vaikutuksista elinolosuhteisiin, elinkeinojen harjoittamiseen, viihtyvyyteen ja virkistysmahdollisuuksiin sekä turvallisuuteen.

Luontovaikutukset

Alueella on runsaasti uhanalaisten lajien esiintymiä luonnonsuojelualueiden ulkopuolella, myös sellaisia, joita ei välttämättä löydy tietojärjestelmistä. Näin ollen riittävien selvitysten eli maastoinventointien tekemistä ei voi välttää.

Lajistoselvitysten menetelmiä ei ole kuvattu arviointiohjelmassa: tehdäänkö otanta joltain potentiaaliselta alueelta vai koko voimajohtolinjan mittaisesti. Aikataulullisesti selvitykset olisi pitänyt jo tehdä eli epäselväksi jää mitä on selvitetty kesällä 2005. Laadittu aikataulu ei ole realistinen, koska lisäselvitykset jäisivät YVA -menettelyn jälkeiseen aikaan. Yva:ssa nimenomaan pyritään epävarmoja tietoja täydentämään, jotta vaihtoehtojen vertailu nojaa riittäviin ja luotettaviin (tarvittaessa uusiin) luontoselvityksiin.

Natura-arvioinnin yhteydessä tulisi viitata luonnonsuojelulain 65 §:n arviointivelvollisuuteen. Natura-arviointi olisi tullut jo ohjelmavaiheessa esittää omana lukunaan ja muu luontoselvitys erikseen. Edelleen YVA-selostuksessa Natura-arviointi tulee olla oma lukunsa, josta ilmenee Natura-arviointi tai mahdollisesti Natura-arvioinnin tarveharkinta lisäselvitysfaktan ja perusteluiden kanssa esitettynä. Natura-arviointia ei voida enää selostaa tehtävän jossain muussa yhteydessä, vaan sen tulee ilmetä selkeästi YVA-selostuksesta.

Yva-selostuksessa tulee tuoda esiin myös voimajohtolinjojen positiivisia vaikutuksia. Näitä ovat perhosten uusille biotoopeille ja reunametsien merkityksestä linnuille, samoin kelkkailureittien helpompi toteuttaminen varmistettujen voimajohtolinjojen välittömään läheisyyteen.

Maisemavaikutukset

Esitetyt menetelmät ovat pääsääntöisesti oikean suuntaisia. Maisema-analyysissa tulisi huomioida myös kulttuurimaisemakokonaisuudet ja muut maisemalliset kokonaisuudet. Erilaisten pienialaisten maisemakokonaisuuksien sietokyky tulisi osoittaa ja maisemavaikutuksia tulisi myös arvioida suhteessa näihin. Maisemavaikutuksia tulisi arvioida myös voimalinjan alueelta eikä pelkästään jokivarsimaisemasta. Maastokäytävät kulkevat paikoin kulttuurivaikutteisten tai muuten yhtenäisten pienialaisten maisemakokonaisuuksien lähistöllä. Kuvasovitteita tulisi laatia erityyppisten maisemavaikutusten osoittamiseksi systemaattisesti maastokäytävän varrelta erilaisten maisematyypien alueelta.

Virkistyskäytön osalta myös Kätkävaaran kaakkoispuolen ja Louejokivarren Myllykönkään ja Karikosken kohdalla maisemavaikutukset melojille, kalastajille ja luontoretkelijöille tulee selvittää. Myllyköngäs on paikallinen nähtävyys Kätkäjärven leirikeskuksen luontomatkailuasiakkaille.

Osallistuminen

Osallistumistilaisuuksia on järjestetty ennen yva-ohjelman jättämistä. Näin on kerrottu meneteltävän myös selostusvaiheessa. Arviointiohjelmasta ei ilmene miten tilaisuuksissa esitetyt mielipiteet ovat vaikuttaneet ohjelman sisältöön. Selostuksessa osallistumismenettely sisältö (huolenaiheet ja niiden ratkaiseminen) tulisi purkaa auki.

Raportointi

YVA-ohjelma on raportoinniltaan laadukasta. Se on kirjoitettu selkeästi ja siinä on käytetty kaavioita, karttoja ja kuvia hyvin (korkeusmitat tosin puuttuvat). Positiivista on hankkeen perustelu ja kuvaus. Hyvää on myös se, että ohjelmassa on pyritty tiiviiseen esitysmuotoon. Paikoin tiivistämisessä on onnistuttukin, mutta joiltakin keskeisiltä osin YVA-ohjelma on kuitenkin jäänyt liian yleispiirteiseksi. Suurin tällainen liian yleispiirteiseksi jäänyt kokonaisuus on ympäristön nykytilan kuvaus. Yhteenvedo on myös hyvä, mutta vaikutusten arvioinnin osalta suppeasti esitetty.

Arviointiselostuksen raportoinnissa huomiota on kiinnitettävä täsmälliseen esitystapaan ja riittävään tarkkuustasoon. Karttamateriaalissa erityistä huomiota tulee kiinnittää esittämismittakaavaan. Häiriintyvien kohteiden, joita ovat mm. asutus ja luonto- tai muut arvoalueet, osalta tulee selkeästi ilmetä kuinka lähelle johtoalueet tulisivat ja millaiset ovat eri vaikutusten vaikutusvyöhykkeet. Karttamateriaalin käyttö kuvasovitteiden ohella havainnollistamismateriaalina helpottaa ymmärrettävyyttä.

Ohjeet jatkotyöhön

Tässä lausunnossa, annetuissa muissa lausunnoissa ja mielipiteissä esiintuodut seikat on huomioitava jatkotyössä.

Uusien esitettyjen vaihtoehtojen ottaminen mukaan on selvitettävä. Mikäli uusien vaihtoehtojen tarkempi selvittäminen ei voi tulla kyseeseen, tulee se perustella. Vaihtoehtoasia on hyvä käsitellä arviointiselostuksen luonnoksesta pidettävässä yleisötilaisuudessa. Reittivaihtoehtojen muodostamisen kriteerit tulee esittää.

Tiedot suunnittelualueen nykytilasta on esitettävä arviointiselostuksessa. YVA-selostukseen tulee sisältyä systemaattinen esitys siitä, mitä ympäristövaikutuksia pidetään merkittävänä, mihin vaikutukset kohdentuvat ja mihin seikkoihin nämä arviot perustuvat. Vaikutusten arvioinnin tulosten lisäksi tulee kuvata myös ne menetelmät, joilla arviointi on tehty.

Natura-arvioinnin tekeminen ja luontovaikutusten arviointi edellyttävät riittäviä luontoselvityksiä. Mikäli tarvittavia maastoinventointeja ei ole tehty kesällä 2005, on yva-menettelyn aikataulua tarpeen tarkistaa.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää sosiaalisten vaikutusten arviointiin.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Arviointiohjelmasta annetut alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Lapin ympäristökeskuksessa. Kopiot lausunnoista ja mielipiteistä lähetetään hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään hankkeesta vastaavalle sekä tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille, mikäli osoite on tiedossa. Lausunto on nähtävillä 7.12.2005 alkaen alla mainituissa paikoissa sekä internetissä osoitteessa <http://www.ymparisto.fi> hakupolkuna Alueelliset ympäristökeskukset >Lappi >Ympäristönsuojelu >Ympäristövaikutusten arviointi >Vireillä olevat YVA-hankkeet. Lausuntoon voi tutustua myös Tervolan ja Keminmaan kunnankirjastoissa sekä Muurolan kirjastossa.

- Keminmaan kunta, kunnanvirasto, Kunnantie 3, 94400 Keminmaa
- Tervolan kunta, kunnanvirasto, Keskustie 81, 95300 Tervola
- Rovaniemen maalaiskunta, Rovakatu 2, 96100 Rovaniemi
- Lapin ympäristökeskus, valtion virastotalo, Hallituskatu 5, 96100 Rovaniemi

Tämän lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet Lapin ympäristökeskuksen YVA-ryhmästä ylitarkastajat Heli Rissanen ja Pekka Herva sekä maisemasuunnittelun osalta arkkitehti Tarja Outila.

Apulaisjohtaja

Olavi Parpala

Ylitarkastaja

Leena Ruokanen